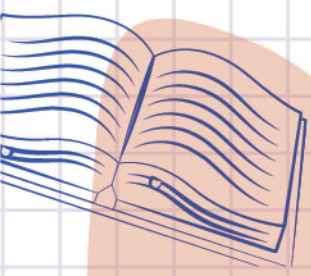

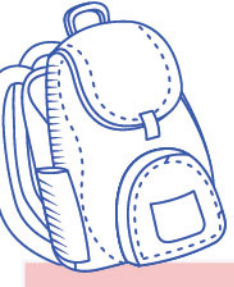
EĞİTİM HAKKI

kadav

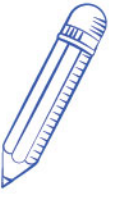
kadınlara dayanışma vakfı
women's solidarity foundation

**** Eğitim Hakkı Broşürü, Eylül 2022'de KADAV'ın düzenleyiciliğini yaptığı Eğitim Hakkına yönelik yapılan etkinliklerin içerikleri ile hazırlanmıştır. "**

EĞİTİM HEPİMİZ İÇİN BİR HAK!

"Herkes eğitim görme hakkına sahiptir. Eğitim, en azından ilk ve temel aşamasında parasızdır. İlköğretim zorunludur. Teknik ve mesleki öğretimden herkes yararlanabilmelidir. Yükseköğretim yeteneğe bağlı olarak herkese tam bir eşitlikle açık olmalıdır"

İnsan Hakları Evrensel Bildirisi 26. Madde

"Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz"

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası 42. Madde

"Eğitim kurumları dil, ırk, cinsiyet ve din ayrımı gözetilmeksizin herkese açıktır. Eğitimde hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz."

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu 4. Madde

Eğitim hepimiz için bir hak. Yeteneklerimizi geliştirmek, doğru bilgiye ulaşmak, yaşadığımız dünyayı daha iyi anlamak, bir meslek edinmek, hayatta erkeklere bağımlı kalmadan ayakta kalabilmek için eğitime erişebilmek ve eğitimimizi sürdürebilmek kritik önem taşıyor.

Elbette eğitim hakkını kullanabilme olanaklarımız da toplumdaki çok katmanlı eşitsizliklerle sınırlanıyor. Özellikle kız çocukları, toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılık, erken yaşta evlilik, aile-toplum baskısı, çalışma, ev ve bakım sorumlulukları ve elbette yoksulluk gibi sebeplerden dolayı eğitimden mahrum kalabiliyor. Yetişkin kadınlar olarak eğitimimizi sürdürmek istediğimizde ise başta çocuk bakımı olmak üzere "kadın işi" olarak görülen sorumluluklar ve kadınların hayatlarını kontrol altında tutmayı hedefleyen erkek egemenliğinin türlü yüzleri nedeniyle engelle karşılaşabiliyoruz. Bu nedenle kız çocuklarının ve biz kadınların eğitim hakkını savunmak için toplumun ve hayatın her alanında toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasını da savunmamız gerekiyor.

Eğitimin kendisi de çoğunlukla erkek egemen sistemle uyumludur.

Kadın ve erkek arasındaki eşitsizlikler ve toplumsal cinsiyete dayalı roller meşrulaştırılır.

Oysa eğitim sürecinin tamamı, toplumsal cinsiyet eşitliğini güçlendirecek bir biçimde yeniden yapılandırılmalı. Bunun için eğitim içerikleri cinsiyetçilikten, eğitim ortamı egemen cinsiyetçi kalıp yargı, değer ve tutumlardan arındırılmalıdır.

Öğretmenler/eğitmciler toplumsal cinsiyet eşitliği yaklaşımını benimsemeli, tüm kız çocukları ve gençlerin bilimsel ve nitelikli bir eğitim alması, dileyen kadınların eğitimlerine devam edebilmesi için kamusal olanaklar seferber edilmeli.

Türkiye, CEDAW (Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması - 1985) Sözleşmesi başta olmak üzere, BM Çocuk Hakları Sözleşmesi (1990) ve Pekin Deklarasyonu çerçevesinde, eğitimde cinsiyet eşitliğini sağlamaya yönelik önlemler almayı taahhüt etmiştir.

CEDAW Sözleşmesi, 10. maddesiyle taraf devletlere, eğitimde cinsiyet ayrımının önlenmesi için uygun bütün önlemleri alma yükümlülüğünü getirir. Çocuk Hakları Sözleşmesi ise Türkiye’de 1994 yılında 4058 sayılı yasayla iç hukuk kurallarına dönüştürülür. Bu sözleşmede taraf devletlerin, çocukların eğitim hakkını kabul edecekleri ve bu hakkın “fırsat eşitliği” temeli üzerinde gerçekleştirilmesi için sözleşmede yer alan önlemleri alacakları belirtilir.

MÜLTECİLERİN EĞİTİM HAKKI VAR!

Türkiye, imzacısı olduğu BM Cenevre Sözleşmesi (1951) gereği;

“Mültecilere temel eğitim konusunda eşit bir muamele göstermelidir ve kendi vatandaşlarına hangi imkanları sunduysa, mültecilere de aynı imkanları sunmalıdır. (22. Madde)

Birleşmiş Milletler Eğitimde Ayrımcılığa Karşı Uluslararası Sözleşmesi gereği ise;

Bireyler arasında ‘ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal ya da başka bir görüş, ulusal ya da toplumsal köken, ekonomik’ yönden herhangi bir ayırım yapılmaksızın herkese eşit eğitim hakkı tanınmalıdır. (Madde 1.)

EĞİTİMİMİZİ SÜRDÜRMEK İÇİN NELER YAPABİLİRİZ?

Geçici koruma statüsündeki çocuklar yabancı kimlik numarası ile devlet okuluna kayıt yaptırabilir, Türkiye’deki çocuklara sunulan her tür eğitim hizmetinden faydalanabilir. Kimlik belgesi yoksa okula “misafir” olarak kaydedilse de diploma alamaz. Eğer çocuğun elinde daha önceki eğitim seviyesini gösteren bir belge yoksa ve diğer denklik ihtiyacı olan durumlarda İl/İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne başvurulur. İlkokulda yaşa göre, ileri sınıflarda seviye tespiti ile çocuklar yönlendirilir.

8 yıllık ilk ve orta okul eğitimini tamamlayan çocuklar Türkiye’de liseye devam edebilirler. Liseye kayıt yaptırmak isteyen çocuğun önceki eğitim durumunu gösteren belgeleri İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü’ne (MEB) sunulmalıdır. Eğer elde belge yok ise yine seviye tespit değerlendirmesi için MEB’e başvurulur. Eğer Fen Lisesi, Anadolu Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi, Anadolu İmam Hatip Lisesi ve Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi türündeki okullardan birinde lise eğitimine devam edecek ise Liselere Geçiş Sistemi (LGS) ismindeki sınava girmesi gerekir. Bu sınava girebilmek için ise sınavın gerçekleştirildiği esnada bir ortaokula kayıtlı 8. Sınıf öğrencisi olması zorunludur.

Geçici koruma statüsünde olan kişiler Türkiye’de yükseköğrenim görme hakkına sahiptir. Bir yükseköğretim kurumuna başvuru yapmak ve kayıt olmak için, öğrencilerin 12 yıllık Türkçe temel eğitimi veya eşdeğer bir eğitimi tamamlamış olmaları gerekmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı bünyesindeki açık lise eğitimini başarıyla tamamlamış kişiler bu şartı yerine getirmiş sayılırlar. Türkiye’de yükseköğretime devam etmek isteyen tüm yabancılar, başvuruda bulunacakları üniversitenin açtığı Yabancı Öğrenci Sınavı’na (YÖS) girmeli ve yeterli akademik başarıyı göstermelidir.

YETİŞKİN KADINLAR DA EĞİTİMLERİNE DEVAM EDEBİLİR

Eğitimini sürdürmek her yaştan insanın hakkıdır. Eğer yaş sınırlamaları ve koşullar nedeniyle örgün eğitime devam edilemiyor ise Milli Eğitim Bakanlığı tarafından organize edilen açık ortaokul ve açık lise imkanları mevcuttur. Geçici koruma kapsamındaki kişiler de bu imkanlardan faydalanabilmektedir. Geçici koruma kapsamındaki kişiler, belirli koşulları karşıladıkları takdirde, üniversitelerin açık öğretim fakültelerine de kaydolabilir. Açık öğretim fakülteleri ve sunulan eğitim programlarıyla ilgili daha fazla bilgi almak ve kayıt koşullarını öğrenmek için üniversitelerin internet sitelerini ziyaret edebilirsiniz.

MESLEK EĞİTİMLERİNE VE ÇEŞİTLİ İLGI ALANLARINDAKİ KURLARA KATILMAK İÇİN NELER YAPABİLİRİZ?

- Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı "Hayat boyu öğretim" sitesinden hangi programlara ulaşabileceğimize göz atabiliriz. <https://hbo.meb.gov.tr/portal/>

Yaygın eğitim kapsamında;

- Milli Eğitim Bakanlığı kursları ve İşkur Kurslarına, üniversiteler bünyesinde açılan Sürekli Eğitim Merkezleri'ne (SEM) başvurabiliriz. SEM'ler eğitim ve öğretim programı, kurs, seminer, sertifika programı ve etkinlikler aracılığıyla hizmet vermektedir. Ancak genellikle ücretlidir.

- Bulduğunuz il veya ilçedeki Halk Eğitim Merkezlerine giderek buradaki mesleki eğitim kurslarına katılmak üzere başvuruda bulunabiliriz.

- İstanbul'da ikamet ediyorsak İstanbul Büyükşehir Belediyesi İSMEK kurslarına, varsa yaşadığınız ilçe belediyesinin açtığı meslek edindirme kurslarına ya da çeşitli STK'ların düzenlediği çalışmalara katılabiliriz.

SÖZ KADINLARIN

- '9. Sınıfa kadar okudum. Türkiye'ye geldikten sonra eğitimime devam edemedim çünkü devam edip edemeyeceğimi bilmiyordum.'

- '12.Sınıfa kadar okudum sonra da evlendim. Türkiye'ye geldikten sonra çocuklarımın eğitimi ile ilgilendim. Olabilirse ben de üniversiteye gitmek isterim.'

- 'Biz eğitimimizi devam ettirmek istiyoruz ama çocuklarımızı bırakacak kimsemiz yok. Kreş veya bırakacak bir yer olsaydı çok daha rahat olurdu.'

- 'Çocuğum iyi puan almasına rağmen üniversite kaydı için yer bulamadık. Biz göçmenler ekonomik anlamda çok zorlanıyoruz. Okul masrafları çok yüksek. Bazı üniversiteler göçmenlere sadece 3 kontenjan ayırıyorlar. İki yıl önce çıkan bu kanun bizi çok zorladı. Üniversite masrafları ve kontenjan nedeniyle çocuklarımız okuyamıyor.'